

ARNAVUTLUK BERAT VİLÂYETİ'NDE YER ADLARI (SÛRET-İ DEFTER-İ SANCAK-İ ARVANİD'E GÖRE)*

Oğuzhan DURMUŞ**
Rijetë SIMITÇIU***

ÖZET

Hicri 835, Miladi 1431-1432 yılında yazılmış ve Osmanlı İmparatorluğunun ilk kitabı olma özelliğini taşıyan “Suret-i Defter-i Sancak-i Arvanid”, Arnavut topraklarına yönelik ilk resmî belgedir. Bu eserin en önemli özelliklerinden birisi, Eski Osmanlıca olarak yazılmış ve Arnavutlar ı *Arnavut* terimi yerine *Arvanid* olarak anmış olmasıdır. Kitap ayrıca ülkenin nüfusu, yönetim şekli, coğrafyası ve yaşam biçimi hakkında bilgi vermektedir. Bu deftere göre, 1431-1432 yılları arasında Arnavut toprakları şu vilayetleri kapsamaktadır: 1. Vilayet-i Aryurikasri, 2. Nahiyet-i Sopot, 3. Vilayet-i Klisura, 4. Vilayet-i Kanina, 5. Vilayet-i Belgrad, 6. Vilayet-i Tomorince, 7. Vilayet-i İskarapar, 8. Vilayet-i Pavlo Kurtik, 9. Vilayet-i Çartolos, 10. Vilayet-i Akçahisar.

Bu makale, “Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid”e göre yer isimleri kayıtlarını sunmayı ve bunları günümüz Berat vilayeti ile karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Sonrasında vilayetin yönetim şekli, yer isimlerindeki (kentsel ve kırsal) değişimler, aynı isimlerin değişmemiş biçimleri ile bugün var olmayan yerlerin isimleri incelenmektedir. Bunun yanında, bu yer isimlerindeki ses bilgisi değişimlerinde analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid, Arvanitas, yer ismi (toponomi), Berat.

* “XXXIV. Uluslararası Arnavut Dili ve Edebiyatı Kültürü Semineri” (Ağustos 2015)’nde sunulan bildirinin yeniden gözden geçirilmiş biçimidir.

** Doç. Dr., Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne, E-mektup: odurmus@trakya.edu.tr.

*** Öğr. Gör., Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Balkan Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Arnavut Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Edirne, E-mektup: rijetesimitciu@trakya.edu.tr.

GEOGRAPHICAL NAMES OR TOPONYMS IN BERAT PROVINCE ACCORDING TO “SÛRET-İ DEFTER-İ SANCAK-İ ARVANİD”IN

ABSTRACT

“Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid” written in the year of 835 in Hijri Calender, which is equivalent to the years between 1431-1432 in Gregorian Calender, as the first book of Ottoman Empire is an official document for the Albanian lands. One of the most important fact about this work is that this book was written in the old Ottoman language in which Albanians were called “Arvanitas” not “Arnavut” (Albanian). Also the book contains general information about the population, administrative organization, geography, and lifestyle of the country. According to the data registered in the years between 1431-1432 (uncompleted), Albanian lands included these provinces: 1) Vilayet-i Aryurikasri, 2. Nahiyet-i Sopot, 3. Vilayet-i Klisura, 4. Vilayet-i Kanina, 5. Vilayet-i Belgrad, 6. Vilayet-i Tomorince, 7. Vilayet-i İskarapar, 8. Vilayet-i Pavlo Kurtik, 9. Vilayet-i Çartolos, 10. Vilayet-i Akçahisar.

The present article aims to present the registries of geographical names according to “Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid” and compare them with today’s Province of Berat. Then, this article examines the administrative organization of the Province, changes in geographical names (urban-rural), unchanged toponyms of the same places, as well as geographical names of those places which do not exist today. In addition, phonetic changes in these toponyms are analyzed.

Keywords: Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid, Arvanitas, toponym, Berat.

Giriş

Osmanlı arşivlerinde en eski defterler Arnavutluk’a ait bilgiler içerir.¹ Bunlardan birisi de 1431-1432 yıllarına ait, bilinen en eski defterlerden biri olan “Hicrî 835 Tarihli: Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid”dir. Defter, Arnavut tarihinin yanı sıra Arnavut dilinin gelişim evrelerine de ışık tutmaktadır. Bu özelliklerinin yanı sıra, yer adları ile ilgili verdiği bilgiler de dikkate değerdir. Çalışmamızın konusunu Defterdeki yer isimleri oluşturacaktır.

XV. yüzyılda Osmanlıca yazılmış olan bu defter, önemli bir noktayı işaret etmektedir. Defterde Arnavutlar, *Arvanitas* olarak adlandırılmıştır. Çabej’e göre; bu adlandırmanın kökeni, II. yüzyılda Albanopolis’te yaşayan

¹ Halil İnalçık, *Hicrî 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid*, Ankara 1987.

ARNAVUTLUK BERAT VİLÂYETİ'NDE YER ADLARI
(SÛRET-İ DEFTER-İ SANCAK-İ ARVANİD'E GÖRE)

Albanoi adlı kabileyi oluşturan halkı ifade eden *Arvanitas* (*Arβanites*) sözcüğünden gelmektedir. Buna istinaden, XVIII. yüzyıla kadar Arnavutlar kendilerini *arbënë*, *arbërë*, *arbënes*, *arbëresh*, *albresh* olarak; yaşadıkları yeri ise *Arbënë*, *Arbëni*, *Arbëri* olarak isimlendirmişlerdir.²

Arnavutlara (Arn. Shqiptarët) komşu olan halklar yüzyıllar boyunca Arnavutları *arb-*, *alb-* kökünden türeyen sözcüklerle adlandırmışlardır. Yunanlar Arnavutları isimlendirmek için *Arbanë*, *Arbënë* sözcüklerini kullanmışlardır. Bu form rotasizm³ döneminde ortaya çıkmıştır ki bu dönem de Slavların Balkanlara yerleştiği zaman sona ermiştir. Böylece Yunanlar, *Arβanites* ismini V. yüzyıldan önce kullanmışlardır.⁴ Yunan kaynaklarında *Arbanon* (aslında, *Arvanon*)⁵ ismi ilk defa XI-XII. yüzyıllarda ortaya çıkmıştır.⁶

Benzer bir şekilde, *Arβanites*, *Arβanon*, *Alβanon* isimleri Bizans kaynaklarında XI. yüzyıldan itibaren ortaya çıkmıştır. Ancak bunların rotasizm ile birlikte Tosk lehçesine dayandığı görülmektedir.⁷ Aynı boydan Arvanitlerin Türkçeleşmiş şekli olduğu belirtilir.⁸ Rexhep Ismajli'nin "*Gjuha shqipe e Kuvendi të Arbënit*" adlı eserinde, Türklerin de Yunanların kullandıkları isme dayanarak Arnavutları *arβanit*>*arvanit*>*arnavit* > *arnavut* olarak adlandırdıkları belirtilmiştir.⁹ Bu adlandırma, Türkçenin fonolojisine uygun olarak, önce ünsüzlerin yer değiştirmesi demek olan

² Eqrem Çabej, *Studime Gjuhësore*, C. IV, Priştine 1987, s. 163.

³ Ismajli'ye göre Arnavutçadaki rotasizm süreci /n/ sesinin /rn/ sesine, ardından da bunun /r/ sesine dönüşmesiyle oluşmuştur bk. Bardh Rugova, *Ndikimi i Shumëfishtë i Rexhep Ismajlit në Gjuhësinë Shqiptare*, Seminari Ndërkombëtar për Gjuhën, Letërsinë dhe Kulturën Shqiptare XXXII, Universiteti i Prishtinës, Fakulteti i Filologjisë, Priştine 2013, s. 126-127.

⁴ Rexhep Ismajli, *Gjuha Shqipe e Kuvendit të Arbënit (1706)*, Priştine 1985, s. 225.

⁵ Yunan alfabesinde yer alan "β" ünsüzü /v/ sesini verir (örn. *Arvanitis* – *Arvanitika*) Shaban Demiraj, *Gjuha Shqipe dhe Historia e Saj*, Mihal Duri Yay., Tiran 1988, s. 224.

⁶ Demiraj, *a.g.e.*, s. 224.

⁷ Rexhep Ismajli, *Gjuha Shqipe e Kuvendit të Arbënit (1706)*, Priştine, 1985, s. 225-226.

⁸ Bkz. Ahmet Günşen, "Dil Etkileşimi Açısından Türkçe-Arnavutça İlişkilerine Bir Bakış", *Uluslararası Balkan Dil, Kültür ve Medeniyet Sempozyumu Bildirileri*, Edirne 2013, s. 80.

⁹ Ismajli, *a.g.e.*, s. 225-226; Holger Pedersen, *Studime për Gjuhën Shqipe*, Priştine 2003, s. 148.

göçüşme/metathesis olayını¹⁰ ve daha sonra da /i/ ve /u/ seslilerinin yer değiştirmesi olayını barındırır.¹¹

Bu durum Türkçedeki küçük ünlü uyumuna (liabal harmony) terstir. Çünkü Türkçede ilk hecede düz ünlü bulunursa ikinci hecede yuvarlak ünlü yer almaz. Buradaki yuvarlaklaşmanın nedeni /v/ sesinin yuvarlaklaştırıcı etkisidir. Bu ses olayı, Türkçede de görülmektedir (T. avıç > avuç; kavın > kavun). Osmanlı Türkçesi ile yazılmış kaynaklarda *Arvanid* veya *Arnavud* biçimleriyle karşımıza çıkan bu ad, Türkçenin kelime sonu ünsüzlerindeki tonsuzlaşma eğiliminin etkisiyle, Osmanlı Türkçesi döneminde muhtemelen konuşma dilinde kalmış olmakla birlikte, Türkiye Türkçesi döneminde ise /t/ < /d/ tonsuzlaşmasıyla *Arnavut* biçiminde söylenip yazılır olmuştur.

XVIII. yüzyılın ikinci yarısında tarihçi Johann Thunmann'ın monografik çalışmasında belirttiğine göre, Arnavutlara sadece Türkler *Arnaut* (çoğulu: *Arnautlar*) ismini vermektedir.¹² Slav dillerinde Arnavutları ifade etmek için *Arbanas*, yaşadıkları yer için ise *Arbania* sözcükleri kullanılmıştır. Daha sonra göçüşme (metathesis) etkisinden dolayı bu sözcükler Güney Slav dillerinde *Rabanas* ve *Rabanija*¹³ olarak yeniden biçimlendirilmiştir. Roman dillerinde ise sözcük *alb-* kökünden türetilir (*Albanenses*, *Albanese*, *Albania*). Neticede *arb-*¹⁴, *alb-* formları, ya /l/ < /r/ ses değişimi (dissimilation) olayından dolayı ya da her dilin kendi kuralları göz önünde tutularak değişime uğramıştır.¹⁵

1. Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid

“Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid” defteri aynı zamanda resmî bir belge olarak, o dönemde bölgede kayıtlı Arnavut nüfusu hakkında da bilgi vermektedir. Ayrıca Arnavutların sahip olduğu arazi ve mülklerin Osmanlılar tarafından kayıt altına alındığı anlaşılmaktadır. Defterde yer alan bilgiler Arnavutlar için ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü bu defter

¹⁰ Günşen, *a.g.m.*, s. 81.

¹¹ İsmajli, *a.g.e.*, s. 226.

¹² B. Demiraj, *a.g.e.*, s. 62.

¹³ Slav dillerinde yer alan *Albanija*, *Albanac* sözcükleri Roman dillerinin etkisiyle biçimlenmiştir, İsmajli, *a.g.e.*, s. 226.

¹⁴ *Arb-* kökünü, Pedersen Hint-Avrupa dönemi (indo-european) kelimelerinden ve birincil biçim olarak görürken, Jokli ve Tombetti ise Hint-Avrupa dönemi öncesi (proto-indo-european) olarak görüyorlar, bk. İsmajli, *a.g.e.*, s. 226.

¹⁵ İsmajli, *a.g.e.*, s. 226.

ARNAVUTLUK BERAT VİLÂYETİ'NDE YER ADLARI
(SÛRET-İ DEFTER-İ SANCAK-İ ARVANİD'E GÖRE)

Arnavutların XV. yüzyılda bölgenin yerlisi olarak bulduklarının bir kanıtıdır. Hamp'a göre, tarih öncesi dönemde Arnavutların nerede yaşadıklarının ve kökeninin tespiti açısından yer adları bilimi (toponomi) çok önemli bir yere sahiptir.¹⁶ Bu yer isimleri Arnavutçanın ses bilgisinin tarihsel gelişim sürecini bir kronolojik perspektif içinde gösteren önemli bir kanıttır. Ayrıca bu bulgular, Arnavutların antik dönemden beri bölgenin yerli halkı olduğunu göstermektedir.¹⁷ Yer isimlerinin geçmişteki ve günümüzdeki kullanımlarını incelediğimizde ortaya çıkan sonuçlar, Arnavutçanın fonetik tarihindeki lehçelerin farklı özelliklerini ortaya koymaktadır. Bu durum bizi, Arnavutçanın fonetik tarihine göre, lehçelerin de dikkate alınmasıyla, yer isimlerinin geçmişteki ve günümüzdeki kullanımlarını incelemeye yöneltmektedir.

1431-1432 yılında Arnavutlarla ilgili olarak ilk kayıtlar Osmanlı İmparatorluğu tarafından tutulmuştur. Bu kayıtlara göre Arnavut Sancağının merkezinin *Argirikasrı* (Ergirikasrı) olduğu belirtilmiştir. Bahsi geçen sancak feodal bir yapı olarak varlığını sürdürmekte ve doğrudan merkezden yönetilmektedir. Verilen bilgilerin ışığında (her ne kadar eksik olsalar da) sancağın sınırlarının, Arnavut topraklarının daha çok güney kısmını içerdiği, Çamerya bölgesini tamamen içine alıp Mat Nehri'ne kadar devam ettiği görülmektedir¹⁸. Sancağın vilayetleri şu şekildedir: 1. Vilayet-i Aryurikasrı, 2. Nahiyet-i Sopot, 3. Vilayet-i Klisura, 4. Vilayet-i Kanina, 5. Vilayet-i Belgrad, 6. Vilayet-i Tomorince, 7. Vilayet-i İskarapar, 8. Vilayet-i Pavlo Kurtik, 9. Vilayet-i Çartolos, 10. Vilayet-i Akçahisar.¹⁹ Bu vilayetler, derebeylik askerlerine, tımara, sınırları içerisinde yer alan köylere veya bu köylerin içindeki küçük bölgelere göre birbirinden ayrılıyordu. Ayrıca tımarların dağıtımı vilayetlere ve derecelere göre yapılmaktaydı.

¹⁶ Eric P. Hamp, *Studime Krahasuese për Shqipen*, Prishtine, 2007, s. 77.

¹⁷ Çabej, *a.g.e.*, s. 147-154.

¹⁸ 1431-1432 yıllarına ait *Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid*, daha çok güney ve orta Arnavutluk topraklarını kapsamaktadır. Kuzey kesimlerine ait bilgiler ise 1485 tarihli *İşkodra Sancak'ı Defteri*'nde yer almaktadır. Selami Pulaha, *Defteri i Regjistrimit të Sanxhankut të Shkodrës i Vitit 1485*, ASHSHA Yay., Tiran, 1974, s. 3.

¹⁹ İnalçık, *a.g.e.*, s. 6.

2. Berat Sancağı

Evliya Çelebi'ye göre, Osmanlı Devleti'nde Belgrad isminde dört kale bulunmaktaydı. Bunlardan ilki Tuna ve Sava nehirlerinin birleştiği yerdeki kayalığın ucunda yer alan *Belgrad Kalesi*, bir diğeri Macaristan'ın Budin bölgesinin sınırında yer alan *Ustolni Belgrad Kalesi*, üçüncüsü Erdel'deki *Belgrad Kalesi* ve dördüncüsü ise *Arnavut Belgradı* idi.²⁰

Biz bu çalışmada Arnavut Belgrad'ı olan Berat vilayeti ve buraya ait yer isimleri üzerinde duracağız.

Berat, şehir olarak MÖ 313-310 yıllarında kurulmuştur. Dasarta Kalesi'nin şehri olarak, Kassander kralı tarafından *Antipatrea* olarak adlandırılmıştır. Bu kale şehir, MÖ II. yüzyılda Roma işgalinden sonra *Albanorum Oppidum* (Arn. Fortesa e Arbërve “Arber Kalesi”) olarak; 408-450 yıllarında ise II. Theodosius tarafından kız kardeşi Pulcheria'ya ithafen *Pulheriopolis* olarak adlandırılmıştır. IX. yüzyılda ise Bulgarlar tarafından işgal edildiğinde kalenin adı *Belgrad* (Белград, Белиград “Beyaz Kale”) olarak değiştirilmiştir. Berat, *-Bart<Bardh -Beyazsözcüğünden gelir*²¹. Berat ismi daha sonra *Peterabla* (Beyaz Taş) olarak değiştirilmiştir. Slav dilinde kalenin adı *Bellagrita* ya da *Belgrata* olarak bilinir. Berat, Bizans İmparatorluğu döneminde Yunan halk dilinde *Velegrad* (Βελέγραδα) olarak adlandırılmıştır.²²

Hicri 835 tarihli “Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid” defterine göre Berat Sancağında bulunan köylerin listesi şöyledir:

- Karye-i Jitomi²³ (Zhitom > Zhitomi i Madh dhe Zhitomi i Vogël / Tërpan / Berat);
- Karye-i Braştani (Brashtani > Broshtan / Elbasan);
- Karye-i Kamçişte (Kamçishte > Kamçishtë / Fier);
- Karye-i Bahtal > Pahtal /?;

²⁰ Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, Ç. V, İstanbul 2010, s. 500.

²¹ Иванов Иван Танев. Топоними Доказателства за Етимологията на Българския Етноним, магѐ нѐ: <http://www.protobulgarians.com>

²² Dhimitër T Myzeqari, *Qytetiqë Magjepsi Udhëtarët*, Tiran 2012, s. 6-25.

²³ Arnavut alfabesinde yer alan “zh” harf grubu /j/ sesini, “sh” harf grubu /ş/ sesini, “j” harfi ise /y/ sesini vermektedir.

ARNAVUTLUK BERAT VİLÂYETİ'NDE YER ADLARI
(SÛRET-İ DEFTER-İ SANCAK-İ ARVANİD'E GÖRE)

- Karye-i Pindarhundiye (Pindarhundiye > Perhondia > Perondi / Perondi / Kuçovë / Berat);
- Karye-i Kuçe (Kuçe > Kuç / Gjerbë / Skrapar / Berat);
- Karye-i Hottove (Hottove > Hotovë / Përmet);
- Karye-i Rojnik (Rozhnik > Roshnik / Roshnik; Berat);
- Karye-i Velişte (Velishte / Korçë);
- Karye-i Bobza²⁴ (Bobza > Bubëz / Përmet);
- Karye-i Istruman (Istruman > Strum / Fier);
- Karye-i Drenove (Drenove > Dranove / Vertop / Berat);
- Karye-i Kruşove (Krushove > Kurshovë / Korçë);
- Karye-i Verbe (Verbe > Verbas / Fier);
- Karye-i Lavdan (Lavdani > Lavdanj > Lavdan / Mallakastër / Fier);
- Karye-i Odriçan (Odriçani > Odrican / Përmet);
- Karye-i Riban (Ribani > Ribanj > Ribanj / Përmet);
- Karye-i Polani²⁵ (Polani > Bolani);?
- Karye-i Kuryani (Kurjan / Fier);
- Karye-i Luver (Luveri > Luar / Fier);
- Karye-i Korican²⁶ (Korican > Goriçan / Kutalli / Berat);
- Karye-i Hlamerzi (Hlamerzi? > Hallambres > Allambres / Cukalat / Berat);
- Karye-i Kigan (Kigan > Gjeqar? > Ngjeqar / Fier);
- Karye-i Pistovice (Pistovice > Bestrovicë? / Kuçovë / Berat);
- Karye-i Dranovice (Dranovice > Dranovicë / Elbasan);
- Karye-i Klos (Klos / Elbasan);
- Karye-i Apanahore (Apanahore > Panahor / Mallakastër / Fier);
- Karye-i Rahove (Rahove > Rehovë / Gjerbë / Skrapar / Berat);
- Karye-i Vokopoli (Vokopoli > Vokopolë / Terpan / Berat);
- Karye-i Novasilo (Novasilo > Novosel > Novosellë / Kërçovë);
- Karye-i Viçeni (Viçeni > Viçen / Korçë);
- Karye-i Maşkullori (Maşkullori > Maşkullorë / Cepo / Gjirokastër);
- Karye-i Grabyan (Grabjan / Lushnje / Fier);
- Karye-i Kakosi (Kakosi > Kakos / Çepan / Skarpar / Berat);
- Karye-i Mavromat (Mavromat / Janinë);
- Karye-i Kruşove (Krushove > Krashovë / Gjirokastër);

²⁴ Birleşmiş köy Bubez parçalanır ve onun köyleri; Beqeraj, Bubësi ve Bubësi II, Ballaban merkezli birleşmiş köye bağlanırlar (Kararname/ No. 5131/ Tarih: 4.12.1973).

²⁵ İnalçık'a göre bu köy günümüzde bulunmamaktadır (İnalçık, *a.g.e.*, s. 60).

²⁶ Berat ilinin Kutalli ilçesinde yer alan bu köy, günümüzde Goriçan ve Goriçan Çlirim olarak ikiye ayrılmıştır.

- Karye-i Dobronik (Dobronik > Dobrenik > Dobronik / Velabisht / Berat);
- Karye-i Velkoplas (Velkoplas > Vokopolë / Terpan / Berat);
- Karye-i Buşine²⁷ (Bushine > Poshnjë / Poshnjë / Berat);
- Karye-i Vloş Vlosh / Fier;
- Karye-i Karkanos (Karkanos > Karkanjoz / Roshnik / Berat);
- Karye-i Peskopiye (Peskopije / Skrapar / Berat);
- Karye-i Livan (Livan / Levani Plakut > Levan²⁸ / Sinje / Berat);
- Karye-i Şales (Shalë / Tepelenë);
- Karye-i Sürzi (Syrzi > Syzez / Poshnje / Berat);
- Karye-i Kreştani (Kreshtani / Kreshtan / Çamëri);
- Karye-i Frate (Frate > Bratilë / Korçë);
- Karye-i Novaniy (Novaniy / Kurvelesh).

Syzez köyünün anlamı “kara göz”dür.²⁹ Aynı köy XV. yüzyılda *Syrzi* olarak adlandırılmıştır. Syzez sözcüğünün bugünkü biçimini nasıl kazandığına bakacak olursak; “syr-i> sy” (T. göz) sözcüğün belirtili hâlden belirtisiz hâle geçmesiyle ve Arnavutçada sıfatların isme uyması kuralı gereği “syr-i i zi > sy zezë” biçimini almıştır. Günümüzde hâlâ bazı köylerin isimleri Yunan onomastiğine (adbilimi) aittir: *Petrohondi* (*Pendahondia*; Yun. *pende* “beş”+ *arkond* “hükümdar, aziz”), *Mallakastër* (*Omalokastra*; Yun. *omalos*“ düzenli, düz”+ *kastro* “kale”).³⁰ *Roshnik* (Roşnik) köyünün, adını Liko Qypriliu tarafından 1620 yılında Türkiye’den getirilen bir incir ağacı cinsinden aldığı varsayılıyordu. Böyle bir şey imkânsızdır, zira bu köy 1431-1432 tarihli defterde zaten aynı isimle geçmektedir. *Dobronik* köyü ise adını bulunduğu bölgenin coğrafi koşullarına göre almıştır: *Dushkaja* (T. duşkaya “meşe”).³¹

Sonuç

1431-1432 yıllarında “Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid”e göre Berat vilayetinde kayıtlı köy sayısı 122 idi. Ancak bunların hepsinin köy mü

²⁷ Bu köy İnalçık’a göre Pistrovic ve Pishova olarak adlandırılmıştır (İnalçık, *a.g.e.*, s. 69).

²⁸ Berat ili dokuz mahalleden oluşmaktaydı. Bunlardan biri olan Mali-Bardhë mahallesinin halkı Velçan köyüne taşındılar ve buraya Levan-Park adını verdiler.

²⁹ Myzeqari, *a.g.e.*, s. 104.

³⁰ Myzeqari, *a.g.e.*, s. 154.

³¹ Ajeti Nallbani, *Berati, Kronika e Jetës Qytetare*, Berat 2009, s. 79.

ARNAVUTLUK BERAT VİLÂYETİ'NDE YER ADLARI
(SÛRET-İ DEFTER-İ SANCAK-İ ARVANİD'E GÖRE)

yoksa köyün bir bölgesi mi oldukları bilinmemektedir. Defterde kayıtlı köylerin 47 tanesi günümüzde de mevcuttur. Bu sayı daha fazla da olabilir. Bunun sebepleri; defterde kayıtlı köylerin isimlerinin Latin harfleri ile tekrar yazılmasında karşılaşılan problemler, rotasizm süreci ve Arnavut-Slav yer adlarında bugün düşmüş olan /t/, /l/, /p/seslerinin korunuyor olmasıdır. Ayrıca defterde aynı köyün iki farklı isimle yazılmış olduğu durumlar da mevcuttur (Örnek: *İsmokina* ve *İsmoktina*).³²Ancak, bu 47 köyün hepsi bugün Berat iline bağlı değildir. Bunların 18'i Berat iline, 10'u Fieri, 8'i Ergiri, 4'ü Görice, 3'ü Elbasan, 1'i Kışevo, 1'i Çamlık ve 1'i de bugün Yunanistan sınırları içinde kalan Yanya iline aittir. Diğer taraftan Halil İnalçık'ın yer adlarının okunuşunda esas aldığı Herbert Louis'in Arnavutluk haritasında bulunmayan bazı köy isimleri de bu defterde yer almaktadır.

³² İnalçık, *a.g.e.*, s. 8.

EK-1

Tablo 1: Berat vilayeti ve civarında bulunan köylerin isimleri (2013 yılı kayıtlarına göre).

Berat ili	Berat Merkez ilçe	12 köy, % 25	18 köy, % 37.5.
	Skarpar ilçesi	4 köy, % 8.33	
	Kuçove ilçesi	2 köy, % 4.16	
Fieri ili	Fier Merkez ilçe	10 köy, % 20	10 köy, % 20.
Ergiri ili	Ergili Merkez ilçe	2 köy, % 4.16	8 köy, % 16.17.
	Përmet ilçesi	4 köy, % 8.33	
	Tepedelen ilçesi	1 köy, % 2.08	
	Kurvelesh ilçesi	1 köy, % 2.08	
Görice ili	Görice Merkez ilçe	4 köy, % 8.33	4 köy, % 8.33.
Elbasan ili	Elbasan Merkez ilçe	3 köy, % 6.25	3 köy, % 6.25.
Kiçevo ili	Kiçevo Merkez ilçe	1 köy, % 2.08	1 köy, % 2.08.
Çamlık ili	Çamlık Merkez ilçe	1 köy, % 2.08	1 köy, % 2.08.
Yanya	Yanya Merkez ilçe	1 köy, % 2.08	1 köy, % 2.08.
Toplam			47 köy³³

³³ Polani ve Peskopije köyleri günümüzde bulunmamaktadır. İnalçık tarafından Bahtal ve Pistovice köylerinin var olup olmadığı saptanamamıştır. Ancak Herbet Louise'nin Arnavutluk haritasında bu dört köy de yer almaktadır.

ARNAVUTLUK BERAT VİLÂYETİ'NDE YER ADLARI
(SÛRET-İ DEFTER-İ SANCAK-İ ARVANİD'E GÖRE)

KAYNAKÇA

- ÇABEJ, Eqrem, *Studime Gjuhësore*, C. IV, Rilindja Yay., Prishtinë 1987.
- DEMIRAJ, Bardhyl, *Shqiptar dhe Shqa (Histori Popujsh Përmes Dy Emrave Etnikë)*, Naimi Yay., Tiranë 2014.
- DEMIRAJ, Shaban, *Gjuha Shqipe dhe Historia e Saj*, Mihal Duri Yay., Tiranë 1988.
- EVLIYA ÇELEBİ, *Günümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyhatnâmesi*, C. V, YKY, İstanbul 2010.
- GÜNŞEN, Ahmet, “Dil Etkileşimi Açısından Türkçe-Arnavutça İlişkilerine Bir Bakış”, *Uluslararası Balkan Dil, Kültür ve Medeniyet Sempozyumu Bildirileri*, Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü Yay., Edirne 2013.
- HAMP, Eric P., *Studime Krahasuese për Shqipen*, ASHAK Yay., Prishtinë 2007.
- ISMAJLI, Rexhep, *Gjuha Shqipe e Kuvendit të Arbënit (1706)*, Rilindja Yay., Prishtinë 1985.
- İNALCIK, Halil, *Hicrî 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-Arvanid*, TTK Yay., Ankara 1987.
- MYZEQARİ, Dhimitër, *Qyteti që Magjepsi Udhëtarët*, West Print Yay., Tiranë 2012.
- NALLBANI, Ajeti, *Berati, Kronika e Jetës Qytetare*, AEDA Yay., Berat 2009.
- PEDERSEN, Holge, *Studime për Gjuhën Shqipe*, ASHAK Yay., Prishtinë 2003.
- PULAHA, Selami, *Defteri i Regjistrimit të Sanxhankut të Shkodrës i Vitit 1485*, ASHSHA Yay., Tiranë 1974.

OĞUZHAN DURMUŞ - RIJETE SIMITÇIU

RUGOVA, Bardh, “Ndikimi i Shumëfishtë i Rexhep Ismajlit në Gjuhësinë Shqiptare”, *Seminari Ndërkombëtar për Gjuhën, Letërsinë dhe Kulturën Shqiptare XXXII*, Universiteti i Prishtinës, Fakulteti i Filologjisë, Prishtinë, 2013.

ИВАНОВ Иван Танев. Топоними Доказательства за Етимологията на Българския Етноним, marrë në: <http://www.protobulgarians.com>.